

ПЕРШООСНОВА І НОСІЙ КУЛЬТУРИ

Проблеми нашого національного буття, незалежності та подальшого державотворення не можуть бути вирішені без уладнання мовних питань. Мало того, саме з боротьби за мову українського народу і розпочалася боротьба чи то пак шлях до незалежності України.

Майбутнє належить тим, хто здатний усвідомити об'єктивний хід історії й організувати відповідно до нього свою діяльність. Це стосується як окремих людей, так і націй у цілому. Саме в нації, передусім державній, створюються умови для повного розкриття творчих сил і можливостей кожної людини. В свою чергу, нація не може ні сформуватися, ні існувати без спілкування між людьми, без збереження ними історичної пам'яті, надбань духовності, культури, власного самоусвідомлення – свого “я” у вимірі національного “ми”. Універсальним засобом здійснення усього цього є мова.

Мова виступає знаряддям і водночас матеріалом створення культурних цінностей. Культура кожного народу, як і окремої людини, зафіксована у його мові. Недарма говорять: хто ясно думає, той ясно висловлюється. Або й дошкульно: видно з мови, якої ти голови.

Сьогодні мова є ще й справою національного престижу. Чим мова державного народу популярніша у світі, тим значення цього народу більше серед народів світу.

Українська мова належить до мов-велетнів, тобто вона посідає 14-те місце серед світових мов. А 1934 року в Парижі на конкурсі мов українській дісталася третє місце після французької та перської. Доречно з цього приводу пригадати вислів знавця рідної мови, а ще її охоронителя, справжнього патріота рідної землі й української нації Михайла Драгоманова: “Українська мова в багатстві, витонченості й гнучкості форм не поступається ані жодній із сучасних літературних мов слов'янства і не бідна аж ніяк на поняття, аби нею заважко було перекладати глибину філософських думок і змальовувати високохудожні образи. Це не мова простолюду тільки, як твердять московські невігласи, а мова цілої нації, політичне майбутнє якої ще попереду, але чие місце на право самостійного розвитку в ряду цивілізованих народів уже завойоване й не може бути зайняте ніким іншим”.

Ми переконуємося у тому, що знецінення своєї мови – це національна безтактність, калічення своєї душі байдужістю і браком розуміння справжніх цінностей духовного життя.

З цього приводу запитаємо себе словами Ліни Костенко: “Скільки стало в нашому столітті скалічених і безнадійних душ?”

Ще з дитячих, шкільних літ міцно тримаю у пам'яті слова поета Андрія Малишка, винесені на першу сторінку підручника з української літератури

для 6-7 класів. Ось вони, наповнені медовою принадою, джерельною чистотою, життєдайною глибиною духовності Слова батька й матері:

Знаю...

*Навчився блакитних собі промов
З плескоту хвилі й людських розмов.
З хліба узяв запахуючий сік
Землі, дощів і залізного плуга,
Ніби я жити сто літ зарік, –
Прибуває потуга.
І все те по крапельці, як на меду,
В свою українську мову кладу.
Нехай лиш не лаються хвалюки,
Що маю у серці своїм потребу, –
Хотів би її розписать на віки
По травах і людях,
По землях і небу!*

Заради інтересу переглянув сучасні підручники з рідної мови для учнів 5-9 класів шкіл усіх типів, а таких рядків і не знайшов. А жаль...